

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium: proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolós szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.
Egyes számok kaphatók: a dohánytözsdeknél.

Szóimádás.*)

Ma már alig van valaki, aki a napi kérdések felett gondolkodnék, irnak az újságok és olvassa a tisztelt közönség. A legfelületesebb és legüresebb nézetek látnak így napvilágot.

A világnézetek, mint repülő sárkányok szállnak a légtérben, a hírlapírók majdnem kivétel nélkül született zsidók, a legelső így nekik természetesen a zsidó érdek.

A mi szó és papirus imádóink tisztelének legfőbb tárgya az újság, a hírlapok, egyáltalán a sajtó.

Helyettesíti ez a bálvány a templomot, a vallást és mindent, amit apáink szerettek és tiszteltek.

A korcsmáros ad reggel pálinkát, a hírlapgyáros meg ad hozzá újságot, a kettő tökéletesen kiegészíti egymást, egyik öli a testet, a másik mérgezi a lelket és születik belőle a modern magyar népkultúra.

A valódi tehetség ma elérhet mindent, de hazai rendszerünkkel aki nem philojournalista, annak a helyzete nehéz, jobb ha

* Egy érdekes röpirt jelent meg e címmel. Egy, úgy látszik nagyon sokat tapasztalt s melyen gondolkodó ember írta, ráolvasta a társadalomra a súlyánál súlyosabb igazságokat. A röpirt több százezer példányban jelent meg. Ára 50 fillér. Iszlétetől közöljük belőle ezeket a részleteket. (Szerk.)

Magda.

— A Fejérmegyei Napló tárcája. —

Kismama titkon vörösré sirta a szemét, a papa, a fiatal papa pedig boszus volt egész naposig. Későn ment haza és még csak oda se nézett a szorosan befüggönyözött csöndes kis hálószobának, elkerülte messziről s csak az ebédlőben fektődött le a kanapéra.

Azt hitte, gunyolja mindenki. A csipkés rózsaszín-selyem ingecske, a mely a várt édesarcu, selyemhajú flucska helyett a csunya vörös lányra került, az ostornyél, a nyereg, a hintaló, a melyet már jó előre megvett kéz alatt valamely tönkrement játékkereskedésből, — hja, a szegény emberek praktikusak! — és mondom, mindenkifőit érezte, hogy csufolják a barátai, a kik gratuláltak neki az utcán, a kávéházban, a hova bement délelőtti egy kis pohár konyakra. Messziről kiabáltak neki azok és éjjenezték, közben pedig dicsőkedve enlegették fel a maguk vásott kis nebulóit:

— Képzeld, a fiam megfajított egy macskát, a gazember . . .

— Az még semmi, nevetelt a másik, az én fiam a múltkor a vastag Dérczi generális csákóját dobta meg kavicssal, hogy azt hittem, magam is bejaja kerülök, de tudjátok, mindent letagadott a betyár . . .

— Életre való, — a mai világban úgy boldogul . . .

— Olyan esze van, mint a borotva, — a fiamnak . . .

kivándorol, mert megölik, ha másként nem lehet, kedvenc fegyverükkel, a rágalommal.

A journalisztikai nevelés mai közéletünk férfain már bőven meglátszik, annyi az okosdi, annyi a szószátyár és oly kevés a tettek embere közöttük, mint nem volt soha.

Tökéletesen egyetértek Kraus Karl-al, a „Fackel“ című bécsi hetilap legfüggetlenebb gondolkodású zsidó szerkesztőjével, hogy ha lapok fogják nevelni a népet, pár generáció alatt végkép elbult az olvasó közönség.*

Egyetértek vele abban is, hogy soha semmiféle kast, papság, uralkodó rendszer oly önző és amellet a közjóra hivatkozással annyira perfid, annyira hypocrita és önérdék hajhászó nem volt, mint a sajtó.

A journalista zsarnoksággal, intoleranciával nem vetekekedhet semmi vallási bigottéria és oly aljas fegyverekkel nem küzdött soha semmi cast vagy párt köz-célokért, mint a modern journalisztika saját jól meglátott érdekeiért.

A jancsárok jobbak voltak, mert csak Törökországot veszélyeztették saját bőrük árán, a journalisztika a mai mederben elfogja iszaposítani az egész ujkori civilizációt.

* Tessék elolvasni „Hauer Károly“ tanár cikkét a „Fackel“-ben 1907. jul. 15-iki szám „Das Gehirn des Journalisten.“

A lányokról nem volt se szó, se említés. Bujtatók el szegény kis lányok az ágy alá, hogy ne lásson benneteket senki, az ágy alá, hogy meg ne nőjjetek, mert még csak akkor csinálok ezer gondot, ezer bajt és ti pedig meg-nőttök és megis öregedtek, ha még úgy az ágy alá is dugnak benneteket!

Papácska ott aludt el a diványon, kismama meg még mindig sirdogált. A baba meg se mozt. Lekötötték az ó kövér karjait, betakarták orra hegyéig és ő szegényke csak izzadt és nagyon vörös volt, mintha szegyezte volna, hogy a világra mert jönni Aztán félig behuntya duzzadt kis szemhéjait, mert a kicsi babák úgy alusznak és álmodtak. A jó lsten tudja miről, talán a tulvilágról, a mihez még olyan nagyon közel állott. Bizonyára mi is álmodtunk sokat, de elfelejtettük. Álmodtunk szép fehér lepkékről, a melyek odaültek a bölcünk szeléhez két oldalt sorban és álmodtunk a fekete lepkékről, a melyek szüntelen viaskodtak a fehérrel. A fehér lepke az élet, a fekete lepke a halál.

Oh ha úgy látnók egész életünkben, hány-szor kerülgetnek bennünket a fekete lepkék! Olykor egy hajszál választ el bennünket tőlük. Már érezzük a szárnyuk suhogását, a hideg lehelletüket és fátyolba boruló szemünk előtt titkos misztériumok jelennek meg, lázálmainkban a tulvilág sejtelmei rajzolódnaq élénk, de ezeket mind, mind elfelejtjük, ha tul vagyunk rajta. Ugy lebegünk a mindenségben, mint Mohamed koporsója a kölcsönös magnóikus hatások alatt. A ragyogó misztérium vonz, a föld göröngye köti, míg a fehér és fekete lepkék viaskodnak egymással.

A journalisztika nem a népet emeli fel, de lesúlyed a nép salakjának legalacsonyabb szenvedélyeihez, ebből csinál tőkét, ebben vájkál és minél nagyobb a botrány, annál nagyobb a siker.

Előítélet nem létezik, pietás nincs, haladnak bátran, mint a nagy kaszás: a halál és virágos kertjük a keresztény civilizáció temetője lesz; ennek ók a méltó sírásói.

A magyar közéleti kulturának hivatott kertészei a Herczeg Ferenc zsidó gyermekei. A nyugoteuropai haladást egyedül ők hozzák felénk, — természetesen zsidó érdekében.

Be is vallják. Mi pedig élvezettel bevennénk a patkánymérget is, csak a a sajtó patikájából kapjuk.

Szó és betűimádó, léha és fennhéjázó politikával oda már eljutottunk, hogy hadi lábón állunk a tótokkal, szerbekkel, oláhokkal, az összes nemzetiségekkel és a horvátokkal. Gyűlölködünk Ausztriával és bizalmatlankodunk a királlyal. Serkenti és szítja ezt folytonosan hazafias tapintattal a journalisztika.

Hitelünk esett, a külföld nem ad ránk semmit, politikailag nem számítunk, szóba sem állanak velünk (a külföldön szemé-

Baba már járni is tudott és gögicseni, értelmellen, kis buta szavakat mondani, de a papája csak nem békült meg vele. Az ölébe is hiába mászott, papácska a szép új kabátját féltette tőle és igen-igen türelmetlennek mutatkozott, valahányszor a baba rózsás kacsói közvetlenebb érintkezésbe jöttek szép szöke bajuszával.

Oh, kismama egészen más volt. Kismama még akkor se volt türelmetlen, ha vrrasztott egész éjszaka a baba mellett, pedig az hányszor megtörtént, jó lstenem! A gyerekek, ezek a mosolygó angyalok, valóságos kis zsarnokok; az östernészet ott lakik bennük minden hibáival, minden önzésével. Egy miniatür kiadású kis gonosztevő mindenik. Babát ugyan kivonom ez általános fogalom alól, baba mégis különbözött a többitől, talán mert megsejtette a parányi lel-kével, hogy neki nincsenek annyi jogai, mint másnak. Hogy miért nincsenek, azt talán csak papácska tudta volna megmondani.

Egy szép tavaszi napon, már akkor a baba hát éves volt és kezdtek a nevéni, Magdinak szólítani, csak behívták a szobába. Estefelé járt az idő, a nap tulnan vörös színben égett és papácska, míg maga cipelte karján a csupa csipke, csupa szalag kis furcsaságot, nevetett, kacagott a boldogságtól.

— Nézd, Magdi, az lstenek küldte!

— Egy pólyás babát l, lámekodott Magdi és kövér mutatójúját a szájára tette.

— Pubika és nem baba, javította ki papácska a kis leányát blszkén:

Magdi elhallgatott. Valahogy úgy érezte, hogy most még több hallgatni valója van, mint eddig. Odament a babaához, megcsókolta a forró

Mai lapunk 4 oldal.

00000432

lyesen is tapasztaltam e nyáron közügyekben járva).

Az érem másik oldala pedig az, hogy jól vagyunk a zsidókkal, azaz félünk tőlük, uralnak bennünket és imádjuk a sajátot, dicséretjük magunkat általa, viszont mi is magasztaljuk a sajátot és megszolgáljuk a dicséreteket gavallérosan.

Politikánk annyira téves és rövidlátó, hogy még a látszólag legellentétebb érdekek és különösen a zsidók által vad ellenségeinknek hirdetett (mert nekik ellenségeik) Romániával is nagyobb az érdek-közösségünk, — civilisáló keresztény politikai érdekek, a világbontó nemzetközi socialista törekvésekkel szemben, sokkal több a monarchikus közös érdekünk, mint amit a divatból vesztítő chauvinista nemzetiségi eszmék megérnek.

Irányadó romániai politikusokkal volt alkalmam csezkölni a kérdésekről bőven beszélni és mondhatom nagyon örvendettek, hogy nálunk is vannak, akik így gondolkodnak. — Ok legujabban saját kárukon sokat tanultak.

Nagy mulatságra a románok Bánffy Dezsőben egy oláh szentet tisztelnek, aki a Tribuna-perrel felrázta lethargiájából az erdélyi románságot.

A nemzeti érzés, hazafiság, mondjuk honszeretet ma a legjobbknál is csak szavakban fekszik, hisz ha nem így volna, fehetetlen, hogy ne gondolnának pl. a honvédelemre, mikor független Magyarország-ról beszél minden nap.

A nemzeti érzés fájdalom, tettekben nem nyilvánul, pótolja az olcsóbb Szóimadás.

Egy fiatal mágnásunk Cs. Gy. jött most Transvaalból és hallom, beszél a céllovés barátainak, hogy az angol fiatalság szabad délutánjait ott szenvedélyesen céllovással tölti. Angliában meg egyik lövölde után a másikat építik magán emberek.

kezét, aztán lábbujjhegyen kitappogott. Szeretett volna sírni, maga se tudta miért, talán hogy a papának olyan jókedve volt. De nem sírt és csak annyit mondott a szobaleánynak:

— Fektesse le, Zsuzsi . . .

Aztán olyan rosszat álmodott. Jöttek a fekete lepkék és elvitték a mamát. Fekete kocsi és énekeltek hozzá és fehér lepkék sírtak.

Erre az órára visszaemlékezett Magdi még nagyleánykorában is és egészen összezavarta a valósággal. Mert kismamát csakugyan elvitték a fekete lepkék, fel is tették a fekete kocsi alá és hullott rá a göröngy. Az ég is besötétedett, nagy csunya felhők kergették egymást. Sírta a fűnérképi asszonyok, a kismama barátinói, sirt papácska is, de mihelyt a kis publikára nézett, mosolygott, mindig mosolygott. Mire a kismama sírját felhangoztatta, a csunya felhők lefutottak az égről, a nap kisütött és Magdi, a ki fázt és félt is egy kevéssé, kiült a ház tővébe melegedni és nézett a napra, mintha az Istenke lett volna és imádkozott az Istenkéhez:

— Én leszek a publikának a kismamája . . .

Papácska nem házasodott meg újból és ezt a publika kedvéért tette. Ő maga akarta nevelni, a maga szája szerint. Micsoda gyereket farag belőle! Megemlegetik hetedhétországon. Képviselő lesz, miniszter lesz, nagytinktélyű diplomata, kiról az ő örökös gondban, nyomorúságban megszükkült fejére is hull egy kevéske ragyogás. Jó Istenem, hisz annyi küzködés, annyi megaláztatás jut a szegény hivatalbeli napszámoknak, a ki idelet mássza a maga szerény karrierje meredek, kényelmetlen lajtorját; mi

Jobban féltik a gyarmatokat, mint mi a hazánkat.

Angliában bőven vannak „independent Gentlemanek” akik a közügyeket vezetik, akik a közügyekre áldoznak, mindkettőt hazafias kötelességnek tekintik, így vannak nevelve születéstől. — Ez a tudós Vambergyi teoriája Angliáról. Így is van.

Ahol nem így van, ahol az országot azok igazgatják és igazgatják „professionell” módon, akiknek betevő falatjuk sincs, az rosszúl van, ez a decadentia kezdete.

A pálinka, a dözsölés, a korcsmázás nem tőkét deplaciroz, de tőkét semmisít meg és népeket tesz tönkre.

Ez ellen nálunk nem mocan senki, nem is tenne liberális dölog, hisz a korcsmáros ebből él.

Beleszól a fiscalis szempont is, sok a pálinkából a haszon, a jövedék.

Anglia megengedheti magának a luxust, hogy vasárnap minden korcsmát becsuk, hogy éjjelkor Londonban minden mulatót bezár. Nálunk csak hadd igyanak, hadd pusztuljanak, hulljon a férgese. — Nép mindig lesz, egyik kivándorol, másik bevándorol, nem kell félni, ha jól esik neki és iszik. Ez a szabadság.

De bezzeg! a vándorló cigányokon majd elütjük a port, példát statuálunk és megmutatjuk nekik párttekinet nélkül, hogy mi hát a szabadság!

Erről olvasunk olcsó hasábokat.

Gyáralapítási tervek.

A Heinrich-féle szövőgyár ügye közeledik a megvalósuláshoz. Tudvalevő, hogy a cég a közgyűléshez beterjesztett kérelmek mellé még egy csomó pótkérelmet csatolt, a melyek az előbbi kérelmet részben megváltoztatnak, részben kiegészítik. Tudvalevő, hogy a cég 7900 öölányi területet kért a várostól. Ebbe beleépítene 260 ezer koronát és forgalmi részvényüknek összehozna 850 ezer koronát. A városi közgyűlés meg-

adta a telket és még 65 ezer koronát hozza. Hogy azonban biztosítsa magát ezen áldozatok ellenében, kikötötte, hogy a jelzett összeget csak akkor folyósítja, ha a gyár 250 emberrel üzembe lép. Továbbá: ha a gyár idő előtt megszűnnék, a telek a városé marad a rajta levő épületekkel együtt. Ezt a kikötést a cég — érthetőleg — sulyosnak találta és azt kérte, hogy mivel az üzembehozás fokozatosan megy, ő nem garantírozhat arra, hogy a 250 munkását mindjárt a kezdetek kezdetén munkában alkalmazhatja. Tegnap egy bizottsági tagokból álló értekezlet a városházán a cég ezen kérelmét méltányosnak találta, és beleegyezett egy olyatén módosításba, amely szerint a cég az üzem megindulása után három hónap múlva megkapná a jelzett összeget. A telekre nézve pedig úgy állapodtak meg, hogy 10 éven belül fennmarad a város igénye, 10 és 15 év között azonban egy-egy holdat 1000 koronáért megváltathat a várostól, 15 évi üzem után pedig a város a területet ingyen bocsátja a gyár rendelkezésére. Ez könnyen érthető is. A ki 1 millió 100 ezer koronát hoz Fehérvárra, az nem azért hozza azt ide, hogy 2—3 esztendő múlva a faképnél hagyja a várost, a 65.000 kor. zsebevágatása miatt és hogy 5 holdnyi területtel becsapja a várost. — Kér továbbá a gyár 5 hold területet ingyen, munkáslakásnak, 5 holdat pedig fentartani neki 6 évig, amelyet aztán 1000 koronájával megvásárolna, mert a gyárat fejleszteni óhajtja. Az értekezlet ezt az óhajt is méltányosnak találta, Saára Gyula dr. indítványára alapján azt javasolja, hogy a gyár az utcarendezés, világitási, stb. költségeket maga viselje. Természetes, hogy ezek a kérések a szombati közgyűlés elé kerülnek még s ott hozza meg a törvényhatósági bizottság a végleges döntő határozatot. Hogy azonban a jelzett kérések nem méltánytalanok, mutatja az, hogy az értekezlet tagjai általánosán hozzájárultak azok megadásához.

A Posch-féle tégiagyárról szólottunk már. Posch Emil magánzó egy nagyszabású téglagyárat kíván emelni a csikvári ut mentén. Száz holdnyi területre vetett szemet, ebből évenként két-három holdnyi területet aknázza ki, ugy azonban, hogy a területet el is egyengettené és így az a terület termőfölddel továbbra is használható lenne. A készített tégla ezre után 1—1 kor. összeget fizetne a cég a városnak, ami évenként 6—12 ezer korona közt ingadozna. Pótadó elegendésre nem reflektálna s 30 év múlva a gyárat ingyen bocsátaná a város rendelkezésére. Az igaz, hogy ilyen gavallér vállalkozóval még nem akasztunk össze a kerekét s ezért nem

osztályzat alá esik, ha az okosságrol híres valaki. Ebből némi tőkét is csinálhatnak s a mi a fő: lehetnek róla a kezüket. Mert végre ha nincs egyébe kapaszkodni, hát emondhatják:

— Látod, te okos vagy, nem szorultál senkire, megkeresed a kenyered magad. Föltétlen ur leszel. Büszke lehetsz, hogy ezáltal fölötté állhatsz más leányoknak. Meggondolhatod, kihez menj . . .

Es ti, csunya okos leányok, bele is ugortok önként, mert nincsen más választástok. Ha csunykák vagytok, még hagyján; de már okosoknak is híresztelnek benneteket, akkor jobban el. vagytok választva az ugynevezett modern világól, mintha Szibériába küldtek volna. Kékharisnyáknak tartanak benneteket és a gavallérok firtorgatják az orrukot, valahányszor szóba kerültek. És ti járjátok a szomorú, száraz utat, izzadtok, szaladva egyik óráról a másikra, küzködve egy kis protekcióért. De belebeszéltek magatokba, hogy igenis, rajongtok a tudásért, készek vagytok versenyre kelni a férfiak észével, ambíció vezet benneteket jövendőbeli életpályátokhoz, mely esetleg egy csomó piszkos parasztyerek, vagy legfeljebb elkényeztetett polgárista kisasszonyok körmönfont raffinériái közt oszlik meg, ha ugyan meg nem irigyeltek a postás-kisasszonyok buza-virág színű bluzait és föl nem csaptok telegráf és telefon-kisasszonyoknak. De ha úgy összefogózkodva az esti szürkületben, titkos, igaz beszélgetés merülve kiki elmondja a maga ábrándját, mit kiszinez a fantázia, mely estenden meg is növekszik, mint az árnyék, mondom, ilyenkor nem rajongtok, nem áradotok és nem akartok semmiképp okosnak látszani, egymáshoz simulva,

